KEMBRIDŽAS ROKRAKSTS · 12. GADSIMTS

Akmeņu spēks un sapņu nozīme

Viduslaiku slepenā grāmata par dārgakmeņiem un sapņiem

60 akmeņi · 143 sapņi

MARBODS «LIBER LAPIDUM» · «SOMNIALE DANIELIS»

GUDRĪBAS GRĀMATAS

Akmeņu spēks un sapņu nozīme

Viduslaiku slepenā grāmata par dārgakmeņiem un sapņiem

Marboda «Akmeņu grāmata» — 60 akmeņi, to spēks aizsardzībai, mīlestībai, uzvarai un bagātībai — un «Daniēla sapņu grāmata» ar 143 sapņu nozīmēm. Kembridžas rokraksts, 12. gadsimts; pilns tulkojums ar vērēm, priekšvārdu un komentāriem, ar deviņiem rokrakstā šifrētiem vārdiem

BlusaBooks · MMXXVI

Tulkojums, vēres, priekšvārds un komentāri © 2026 SIA "Blusa Entertainment".

Avots: Marboda no Renas «Akmeņu grāmata» (Liber lapidum, ap 1100) un «Daniēla sapņu grāmata» (Somniale Danielis) pēc Kembridžas rokraksta, Corpus Christi College MS 466 (12. gs., Svētā Augustīna klosteris Kenterberijā); teksts — publiskais domēns. Tulkots no rokraksta lappusēm; rokraksta attēli grāmatā nav ievietoti. Grāmata ir vēsturisks avots: veselības vai citi apgalvojumi atspoguļo viduslaiku priekšstatus, nevis ārstniecības vai cita veida padomu.

BLUSABOOKS · MMXXVI

SATURS

Priekšvārds 6

Akmeņu grāmata 8

- Adamants 9
- Ahāts 9
- Alektorijs 10
- Jašma 10
- Safīrs 11
- Halcedons 11
- Smaragds 12
- Sardoniks 12
- Oniks 13
- Sardijs 13
- Hrizolīts 13
- Berils 13
- Topāzs 14
- Hrizoprāzs 14
- Hiacints 14
- Ametists 15
- Hēlidonijs 15
- Gagāts 16
- Magnēts 16
- Korallis 17
- Alabandīns 18
- Karneols 18
- Karbunkuls 18
- Ligūrijs 18
- Ehīts 19
- Silents 19
- Gagatomejs 20
- Ceraunijs 20
- Eliotropija 20
- Hieratits 21
- Epistrits 21
- Abestons 22
- Peanits 22
- Sadda 22
- Emathīts 22

Mēdu akmens 23
Gelatija 23
Eksakontalits 24
Helonīts 24
Prāzs 24
Kristāls 24
Galaktīts 25
Orīts 25
Hiēnija 26
Liparea 26
Enhidrs 26
Īriss 27
Andromadama 27
Obtalijs 27
Pērles 27
Panteross 28
Absiktoss 28
Kalkofans 28
Malahīts 29
Cegolīts 29
Pirīts 29
Diakods 29
Dionīsija 30
Hriselekts 30
Hrizopazions 30

Daniēla sapņu grāmata 31

A 31 B 32 C 32 D 33 E 33 F 33 G 34 E 34 H 34 I 34 G 34
O 34 H 35 I 35 C 35 L 35 M 36 N 36 O 36 P 37 Q 37
R 37 S 37 T 38 V 38 T 38 V 38 S 38 Y 39 I 39 Z 39

Komentāri 40

apstājās. Otro reizi, vairākas lappuses tālāk, viņš ierakstīja pilnu sarakstu ar 143 sapņiem.

Slepenraksts. Akmeņu grāmatas beigās rakstītājs dažus vārdus nav gribējis atstāt katram acīm redzamus. Tie rakstīti vienkāršā šifrā, kur katrs patskanis aizstāts ar nākamo alfabēta burtu (a ar b, e ar f, i ar k, o ar p, u ar x). Tieši tā aizšifrēti vārdi «aborts», «sieviete», «grūtniece», «zagļi», «laupīt», «laupītāji», «atbildes» un «dēmons». Vēlāks lasītājs malā pierakstīja atšifrējumu. Tulkojumā šie vārdi doti atšifrēti, un katrā vietā vērē norādīts, ka rokrakstā tie ir slepenrakstā.

Kā tulkots. Tulkojums latviešu un angļu valodā darīts tieši no šī rokraksta lappusēm. Vispirms lappuses tika pārrakstītas latīņu valodā un saīsinājumi izvērsti, tikai tad tās tulkotas. Marboda pantus atveidojam prozā, bet pantu pa pantam, neko neizlaižot. Sapņu sarakstu dodam tādā secībā, kā to sakārtojis rakstītājs. Tur, kur rakstītājs kļūdījies vai tinte izbalējusi, lasījums atjaunots pēc konteksta. Ja vārdu nevarēja salasīt nekādi, tekstā ir daudzpunkte «...». Mūsu skaidrojumi ir tikai vērēs lappušu apakšā. Pats teksts ir atstāts tāds, kāds tas ir, ar viduslaiku ticējumiem, dēmoniem un brīnumiem.

Svarīgi. Viss, ko Marbods saka par akmeņu spēku pret slimībām, indēm un drudzi, ir viduslaiku priekšstats. Tas nav ārstēšanas ieteikums. Sapņu skaidrojumi atspoguļo savas pasaules cerības un bailes un neko negarantē. Taču tieši ar tādām grāmatām cilvēki gadsimtiem ilgi mēģināja ieraudzīt savu nākotni.

gan tūsku, un, uzlikta, palīdz dzemdētājai sievai, un tiek uzskatīta par aizsardzību tam, kas to nēsā. Jo iesvētīta, tā dara patīkamu un varenu un, kā stāsta, aizdzen kaitīgus murgus. Sudrabā šim akmenim, kā uzskata, spēks ir stiprāks.

Safīrs

Safīra[1] šķirne ir vispiemērotākā ķēniņu pirkstiem — izcila, mirdzoša un debesīm pavisam līdzīga; neviena nav labāka ar spēkiem un daili. To daudzi sauc arī par sirtītu — tāpēc, ka vispirms to atrada pie Libijas Sirtēm, smiltīs, ko viļņi izmetuši verdošajā jūrā. Taču vislabākais ir tas, ko dzemdē Mēdijas zeme; tomēr par to apgalvo, ka tas nekur neļauj skatam cauri iet. Tāpēc, dzimis varens, lai tas tiek saukts ar tik lielu godu, un lai to pelnīti sauc par dārgakmeņu dārgakmeni, un svētu. Jo tas dzīvina ķermeni un saglabā locekļus neskartus, un kas to nēsā, tam nekāda viltus nespēj kaitēt. Tas pārvar skaudību, nekāds drausmas nespēj to sakustināt. Šis akmens, kā stāsta, izved no cietuma ieslodzītos, atver aizbultētas durvis un atraisa uzliktās važas. Tas dara Kungu salīdzinātu, mīlīgu un labvēlīgu; stāsta, ka tas ir labs arī samierināšanai uz mieru. Un vairāk nekā pārējos šo dārgakmeni, mīklu akmeni, mīl tie, kas ar tā palīdzību tiecas izpelnīties dievišķas atbildes. Arī miesas slimības šis akmens dziedē: proti, tas dzesē iekšējo karstumu, aptur pārmērīgi plūstošus sviedrus, sasmalcināts un ar pienu uzziests dziedē čūlas, aizvāc netīrumus no acīm un sāpes no pieres, un ar līdzīgu iemeslu dziedē arī mēles uvulu. Taču tam, kas to nēsā, tiek pavēlēts būt visšķīstākajam.

Halcedons

Halcedons[2] ir akmens, kas mirdz blāvā bālumā, vidū starp hiacintu un berilu. Ja to nēsā pirkstā vai kaklā, tad tas, kas to nēsā, kā stāsta, uzvar tiesas lietās. Šī akmens šķirne tomēr atrodama krāsu daudzveidībā.

1 Latīņu «saphirus»: viduslaikos bieži zils akmens, tostarp tas, ko šodien sauc par lazurītu; ne vienmēr mūsdienu safīrs.

2 Latīņu «calcedon»: viduslaiku akmens, ko mūsdienās parasti saista ar halcedonu.

ka tas tāpat pievelk salmiņus, un apgalvo, ka tas remdē kuņģa sāpes, atjauno dzelteni slimajiem agrāko spēku un aptur satrauktā vēdera plūsmas.

Ehīts

Starp ļoti skaistiem akmeņiem tiek skaitīts ehīts[1], ko no pasaules tālākajām malām meklē Jupitera putns, lai tas kļūtu par ligzdas sargu un nākamo aizstāvi, ar ko spētu atvairīt putnēniem šaubīgus likteņa gadījumus. Šis akmens savā iekšienē tur akmentiņu, kā grūtniece nēsā bērnu; tāpēc tic, ka tas spēj palīdzēt grūtniecēm, lai tās nepieļautu neveiksmīgas dzemdības vai nebūtu smagās dzemdību mokās.

Pēc ierastā paraduma pie kreisās rokas piesiets, tas nēsātājam sniedz mūžīgu atturību. Tas vairo bagātību un liek tam, kam tas pieder, būt mīlētam; tas padara uzvarētāju un apveltī ar daudzu labvēlību; tas ļauj dzīvot neskartiem zēniem vai meitenēm, un, kā stāsta, aptur krītamslimo kritienus. Ja kāds tev būtu aizdomās par indes viltību un tu gribētu pārbaudīt, vai viņa griba kaut kur nesvārstās, — dod to, ko baidies, par galda biedru, un ēdienā, kas viņam paredzēts, lai zem tā ir ehīts: ja sirdī slēpjas viltus, viņš, mēģinādams, nespēs norīt. Ja akmeni noņemsi, viņš, ēdienu nogaršojis, to alkatīgi rīs. Tam piedēvē purpursarkanu krāsu; tas slēpjas Okeāna krastos un tiek atrasts vai nu ērgļu ligzdās, vai psaru zemē; to, kā stāsta, nesuši dvīņi Pollukss un Kastors.

Silents

Nedrīkst bezdarbībā aizklusēt klusējošo, kas kā zaļa zāle un jaspisa līdzinieks dārgakmens[2] ievēro Mēness kustības un mēneša laikus. Jo tas aug, mēnesim augot, un, mēnesim sarūkot, kļūst mazāks; un tad tas kļūst skumjš par debesu zaudējumiem. Daudzi to sauc par ieccoseru. Tiek teikts, ka tas ir spēcīgs mīlestības iegūšanā; tas mīkstina vājumu un tiek uzskatīts par palīdzīgu plaušu slimniekiem.

1 Latīņu echites (aetites) — «ērgļa akmens»: dobs dzelzsrūdas konkrēments ar kustīgu serdi, kas grab.
2 Latīņu silens («klusējošais») — nosaukums spēlē ar vārdu «klusēt»; ar to parasti saprot selenītu, «Mēness akmeni», caurspīdīgu ģipša šķirni.

Malahīts

Malahīts[1] ar savu spēku bērnu rūpes aizsargā un atvairā ikvienu kaitīgu nelaimi, lai neviena nelabvēlīga daļa nevarētu kaitēt maigajiem locekļiem. Spēks, pievienots daiļumam, dod akmenim cenu.Biezs, zaļš, tas, kā ierasts, ir kā smaragds; bet arābu tautai tiek teikts, ka to pirmie atklājuši.

Cegolīts

Cegolīts tiek teikts esam līdzīgs olīvas kauliņam, izskatā nenozīmīgs, bet dabas spēka dēļ dārgs. Jo izšķīdināts ūdeņos un no tiem, kam dzeršana noder, tas, kā saka, spēj izšķīdināt akmeņainas dzīslas un reizē iztīrīt sāpošās smiltis no pūšļa.

Pirīts

Pirīts, kam ir dzeltenbrūna krāsa un vārds no uguns, aizliedz, lai to saspiež, un atsakās, lai to rokā mētā; tas vēlas, lai to viegli un lēnām tur rokā aizskarot: jo pārāk stipri spiests, tas apdedzina pirkstus, kas to žņaudz.

Diakods

Ar to Diakods[2] dod atbildes[3] lūdzējiem; tiek teikts, ka tas parāda dēmona[4] dažādos tēlus. Cita tāda akmens nav, kas ar spēku izsauktu ēnas. Un ja kāds to, iespējams, pieliek mirušajam, tas, kā apgalvo, skaidri zaudē ierasto spēku. Jo akmens ir svēts un riebjas ar to, ko nāve nogāzusi. Šie turklāt dod spožumu, līdzīgu berilam.

1 Latīņu malachites — zaļš akmens; parasti saprot mūsdienu malahītu.
2 Latīņu diacodos — akmens, ko stāstīja esam spējīgu sazināties ar gariem; mūsdienās nav droši identificējams.
3 Rokrakstā slepenrakstā («rfsppnsb»).
4 Rokrakstā slepenrakstā («dfmpnks»).

Y

Yreos redzēt nākam[1] — seko labums.

Pilnus ūdenstraukus redzēt — lielīšanos un pārpilnību.

I

Slimības redzēt — tas ir: dzirdēt sliktu slavu.

Dzejniekus redzēt — tas ir: ka viņi dara citu, nekā runā.

Z

Jostu apjozt — peļņu.

Jostu uzvilkt — nespēku un tiesu.

Nezāli sēt — dzirdēt vislielākās dusmas.

Beigas.

1 Tas pats vārds, kas 230. lappusē; nozīme nav zināma.